

DECIZIE

18 decembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Maria Ghervas
Iurie Bejenaru
Dumitru Mardari
Victor Burduh
Nina Vascan

examinând recursul declarat de Gheorghii Furtuna,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghii Furtuna
împotriva Liliei Cara cu privire la partajarea în natură a bunului imobil în cote-
părți egale,

împotriva deciziei din 10 iunie 2019 a Curții de Apel Comrat, prin care a fost
admis apelul declarat de Gheorghii Furtuna, reprezentat de avocatul Nicolai Jecov,
a fost casată hotărârea din 28 decembrie 2018 a Judecătoriei Comrat, sediul Central
și a fost emisă o nouă hotărâre de respingere a acțiunii depusă de Gheorghii
Furtuna, ca fiind depusă cu omiterea termenului de prescripție,

c o n s t a t ă :

La 18 decembrie 2014 Gheorghii Furtuna a depus cerere de chemare în
judecată împotriva Liliei Cara cu privire la partajarea în natură a lotului de teren cu
nr. cadastral xxxxx, situat în mun. Comrat, str. Gavriiuca xxxxx, între el și Lilia
Cara, în cote părți-egale (f.d. 1-2).

În motivarea acțiunii, reclamantul Gheorghii Furtuna a indicat că, lotul de
teren cu nr. cadastral xxxxx a fost dobândit împreună cu Lilia Cara în timpul
căsătoriei, respectiv acesta constituie proprietate comună în devălmășie.

Reclamantul a menționat că din cauza lipsei acordului părților la partajarea
bunului imobil menționat, împărțirea acestuia urmează să aibă loc prin hotărâre
judecătorească.

Reclamantul a solicitat partajarea în natură a lotului de teren cu nr. cadastral
xxxxx, situat în mun. Comrat, str. Gavriiuca xxxxx, între el și Lilia Cara, în cote
părți-egale.

Prin hotărârea din 28 decembrie 2018 a Judecătoriei Comrat, sediul Central, a
fost respinsă acțiunea depusă de Gheorghii Furtuna, ca fiind depusă cu omiterea

termenului de prescripție. A fost încasat de la Gheorghii Furtuna în beneficiul Liliesi Cara cheltuielile de asistență juridică în mărime de 5000 de lei. În rest, cerința Liliesi Cara cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică ce excede suma încasată, a fost respinsă ca fiind neîntemeiată. Totodată, a fost încasat de la Gheorghii Furtuna în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 297,75 de lei, neachitate de reclamantul Gheorghii Furtuna la depunerea acțiunii.

Prin decizia din 10 iunie 2019 a Curții de Apel Comrat, a fost admis apelul declarat de Gheorghii Furtuna, reprezentat de avocatul Nicolai Jecov, a fost casată hotărârea din 28 decembrie 2018 a Judecătorei Comrat, sediul Central și a fost emisă o nouă hotărâre de respingere a acțiunii depusă de Gheorghii Furtuna, ca fiind depusă cu omiterea termenului de prescripție. A fost încasat de la Gheorghii Furtuna în beneficiul Liliesi Cara cheltuielile de asistență juridică în mărime de 5000 de lei. În rest, cerința Liliesi Cara cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică ce excede suma încasată, a fost respinsă ca fiind neîntemeiată. Totodată, a fost încasat de la Gheorghii Furtuna în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 297,75 de lei, neachitate de reclamantul Gheorghii Furtuna la depunerea acțiunii.

La 23 august 2019 Gheorghii Furtuna a depus, prin intermediul oficiului poștal, recurs împotriva deciziei din 10 iunie 2019 a Curții de Apel Comrat, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe și, pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului, recurentul Gheorghii Furtuna a invocat că instanța de apel a nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată și a interpretat în mod eronat legea.

Recurentul Gheorghii Furtuna a menționat că în susținerea poziției sale, instanța de apel a concluzionat că urma să cunoască despre încălcarea dreptului său presupus de proprietate asupra lotului de teren de pe lângă casă, încă în anul 2011, însă această concluzie nu a fost argumentată prin prisma probelor utile, pertinente și concludente.

Recurentul Gheorghii Furtuna a precizat că despre încălcarea dreptului său de proprietate asupra lotului de teren - obiect al prezentului litigiu, a aflat în anul 2012, în cadrul altui proces civil, când i-a fost înmănată copia contractului de gaj nr. 1357 din 18 iunie 2017, încheiat între BC „Victoriabank” SA și Lilia Cara.

Recurentul Gheorghii Furtuna a invocat că acțiunea a fost depusă în termenul de 3 ani stabilit de art. 25 alin. (8) Codul familiei.

La 02 noiembrie 2019 în adresa intimatei Lilia Cara a fost expediată copia recursului declarat de Gheorghii Furtuna (f.d. 87, vol. II).

La 04 decembrie 2019 Lilia Cara a depus referință la recursul declarat de Gheorghii Furtuna, prin care a solicitat declararea recursului inadmisibil.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) Cod de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 11 decembrie 2019 a considerat recursul declarat de Gheorghii Furtuna admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

Examinând recursul declarat de Gheorghii Furtuna, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție îl consideră întemeiat și care urmează a fi admis, cu casarea deciziei din 10 iunie 2019 a Curții

de Apel Comrat și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată, din considerentele ce succed.

În conformitate cu articolul 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin prisma art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Articolul 444 din Codul de procedură civilă consemnează că, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Conform art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

După cum rezultă din actele cauzei, la 18 decembrie 2014 Gheorghii Furtuna a depus cerere de chemare în judecată împotriva Liliei Cara cu privire la partajarea în natură a lotului de teren cu nr. cadastral xxxxx, situat în mun. Comrat, str. Gavriluca xxxxx, între el și Lilia Cara, în cote părți-egale (f.d. 1-2).

Fiind investită cu soluționarea cauzei, instanța de fond prin hotărârea din 28 decembrie 2018 a Judecătoriei Comrat, sediul Central, a respins acțiunea depusă de Gheorghii Furtuna, ca fiind depusă cu omiterea termenului de prescripție. A încasat de la Gheorghii Furtuna în beneficiul Liliei Cara cheltuielile de asistență juridică în mărime de 5000 de lei. În rest, cerința Liliei Cara cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică ce excede suma încasată, a fost respinsă ca fiind neîntemeiată. Totodată, a încasat de la Gheorghii Furtuna în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 297,75 de lei, neechitate de reclamantul Gheorghii Furtuna la depunerea acțiunii.

Prin decizia din 10 iunie 2019 a Curții de Apel Comrat, a fost admis apelul declarat de Gheorghii Furtuna, reprezentat de avocatul Nicolai Jecov, a fost casată hotărârea din 28 decembrie 2018 a Judecătoriei Comrat, sediul Central și a fost emisă o nouă hotărâre de respingere a acțiunii depusă de Gheorghii Furtuna, ca fiind depusă cu omiterea termenului de prescripție. A fost încasat de la Gheorghii Furtuna în beneficiul Liliei Cara cheltuielile de asistență juridică în mărime de 5000 de lei. În rest, cerința Liliei Cara cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică ce excede suma încasată, a fost respinsă ca fiind neîntemeiată. Totodată, a fost încasat de la Gheorghii Furtuna în beneficiul statului taxa de stat în

mărime de 297,75 de lei, neachitate de reclamantul Gheorghii Furtuna la depunerea acțiunii.

În consolidarea soluției adoptate, instanța de apel a reținut că instanța de fond și-a întemeiat concluzia de respingere a acțiunii ca fiind depusă cu omiterea termenului de prescripție, în temeiul art. 186¹ Cod de procedură civilă, contrar prevederile art. 3 Cod de procedură civilă.

Totodată, instanța de apel a conchis că reclamantul Gheorghii Furtuna a aflat în noiembrie 2011 despre faptul că bunul imobil cu nr. cadastral xxxxx, situat în mun. Comrat, str. Gavriliuca xxxxx, este înregistrat cu drept de proprietate după Lilia Cara. Respectiv, revendicarea unui pretins drept de proprietate asupra acestui bun, a început să curgă din momentul când a aflat despre încălcarea acestuia - noiembrie 2011, însă acțiunea a fost depusă abia la 18 decembrie 2014.

Instanța de recurs conchide că, însă o astfel de soluție rezultă din nedeterminarea exactă a naturii juridice a litigiului, criteriu, care presupune prin sine lămurirea completă și certă a situației de fapt sub toate aspectele, mai mult că concluziile instanței de apel sunt bazate pe o apreciere unilaterală și arbitrară a materialului probator, fapt ce vine în contradicție cu normele de drept procedural.

De altfel, Colegiul notează că, acțiunea civilă este ansamblul mijloacelor procesuale consacrate și garantate, pentru apărarea prin intermediul instanței de judecată în ordinea stabilită de lege a dreptului subiectiv prezumat încălcat sau prezumat contestat. Acțiunea civilă constă din trei elemente interdependente: obiectul, temeiul și părțile acțiunii.

La rândul său, obiectul acțiunii civile îl formează pretențiile reclamantului față de pârât, adresate instanței de judecată în scopul apărării propriilor drepturi și care reies din raportul material-litigios și în privința cărora instanța de judecată urmează să se expună prin hotărâre.

Prin urmare, instanței de judecată îi revine o deosebită atenție de a determina raportul material-litigios dintre părți întru constatarea corectă a specificului obiectului acțiunii civile și temeiului acesteia. Or, reieșind din acestea, instanța de judecată urmează să stabilească obiectul probațiunii pe cauza dedusă judecării, circumstanță care presupune în sine conturarea faptelor juridice prin care se justifică pretențiile și obiecțiile părților și fără de care este imposibilă soluționarea justă a litigiului.

La caz, Colegiul lărgit va raporta circumstanțele prezentate mai sus la normele de drept relevante speței, pe care le va aplica în redacția anului 2014. Or, conform art. 6 alin. (1) din Codul civil, legea civilă nu are caracter retroactiv. Ea nu modifică și nici nu suprimă condițiile de constituire a unei situații juridice constituite anterior, nici condițiile de stingere a unei situații juridice stinse anterior. De asemenea, legea nouă nu modifică și nu desființează efectele deja produse ale unei situații juridice stinse sau în curs de realizare.

În conformitate cu prevederile art. 118 alin. (3) Cod de procedură civilă, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sînt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În conformitate cu art. 376 alin. (1) CPC, dispozițiile de procedură privind judecarea cauzelor civile în primă instanță se aplică și în instanța de apel în măsura în care nu sânt contrare dispozițiilor prezentului capitol.

În conformitate cu art. 373 alin. (1), (2), (5) CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanța.

În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanța de apel de către participanții la proces.

Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Reieșind din normele enunțate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că, instanța de apel, judecând apelul, a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor cauzei, fără a examina sub toate aspectele legalitatea și temeinicia hotărârii supuse apelului. Or, în scopul stabilirii temeiniciei sau netemeiniciei cerințelor solicitate în acțiune, era indispensabil de a supune controlului legalitatea hotărârii atacate cu apel în baza argumentelor aduse în cererea de apel, cu expunerea poziției instanței pe fiecare din argumentele invocate.

În conformitate cu art. 25 alin. (1) și (8) Codul familiei, împărțirea proprietății în devălmășie a soților poate fi făcută atât în timpul căsătoriei, cât și după desfacerea ei, la cererea oricăruia dintre soți. Pentru împărțirea bunurilor proprietate în devălmășie a soților a căror căsătorie a fost desfăcută, se stabilește un termen de prescripție de 3 ani.

Conform art. 8 alin. (2) Codul familiei, la examinarea cerințelor ce țin de relațiile familiale, instanța judecătorească aplică normele care reglementează prescripția în conformitate cu prevederile articolelor respective ale Codului civil.

Art. 272 alin. (1) Cod civil, prevede că, termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data nașterii dreptului la acțiune. Dreptul la acțiune se naște la data când persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului.

Așadar, reieșind din prevederile legale citate supra, Colegiul civil conchide că începutul termenelor generale, cât și speciale de prescripție, este condiționat de momentul când persoana în favoarea căreia curge termenul de prescripție, poate să se adreseze în judecată pentru realizarea forțată a dreptului său.

Determinarea momentului încălcării dreptului depinde de faptul dacă este încălcat un drept absolut, de creanță sau un drept părut din așa-numitele raporturi continue. În acțiunile despre apărarea dreptului de proprietate și altor drepturi absolute (dreptul la demnitate, reputație comercială, alte drepturi nepatrimoniale) momentul de încălcare a dreptului nu creează dificultăți – ziua în care proprietarul a aflat despre încălcarea dreptului său.

Prin urmare, ținând cont de cele expuse supra, Colegiul lărgit conchide că instanțele ierarhic inferioare au aplicat eronat prevederile legale sus citate, concluzionând greșit că termenul de prescripție a început să curgă din noiembrie 2011, când Gheorghi Furtuna a aflat că bunul imobil cu nr. cadastral xxxxx, situat

în mun. Comrat, str. Gavriľiuca xxxxx, este înregistrat cu drept de proprietate după Lilia Cara.

La acest capitol, instanța de recurs decelează că chiar și dacă Gheorghi Furtuna a aflat că bunul imobil a cărei împărțire se solicită în prezenta acțiune, a fost înregistrat doar după fosta sa soție, aceasta nu constituie o împrejurare care să denote că Gheorghi Furtuna a aflat despre încălcarea dreptului său, or ultimul pretinde că bunul imobil cu nr. cadastral xxxxx, situat în mun. Comrat, str. Gavriľiuca xxxxx, constituie proprietatea comună în devălmășie a foștilor soți.

În conformitate cu art. 371 Cod civil, bunurile dobândite de soți în timpul căsătoriei sînt proprietatea lor comună în devălmășie dacă, în conformitate cu legea sau contractul încheiat între ei, nu este stabilit un alt regim juridic pentru aceste bunuri. Orice bun dobîndit de soți în timpul căsătoriei se prezumă proprietate comună în devălmășie pînă la proba contrară.

De altfel, art. 315 alin. (2), Cod civil, statuează că dreptul de proprietate este perpetuu. Adică, acesta durează atîta timp cît există bunul și nu se stinge prin neuz.

Prin urmare, ținînd cont de caracterul perpetuu a dreptului de proprietate, Colegiul civil evidențiază că, prin hotărîrea din 30 septembrie 2010 a Judecătorei Comrat, au fost partajate doar bunurile imobile (casa și anexele acestea) care se află pe lotul de teren a cărei împărțire se solicită, deci circumstanțele în cauză denotă cert că reclamantul Gheorghi Furtuna dispune și în continuare de lotul de teren cu nr. cadastral xxxxx, situat în mun. Comrat, str. Gavriľiuca xxxxx.

În această conjunctură, Colegiul lărgit conchide că, înregistrarea dreptului de proprietate doar pe numele unuia din părțile litigante, nu poate fi apreciată ca o ingerința în exercitarea dreptului reclamantului/recurent Gheorghi Furtuna asupra bunului imobil cu nr. cadastral xxxxx, situat în mun. Comrat, str. Gavriľiuca xxxxx, deoarece prin aceasta ultimul nu este limitat în a dispune de bunul imobil în cauză.

Ca urmare, instanța de recurs conchide că este în imposibilitate de a da o apreciere corectă și justă litigiului dedus judecării în condițiile cînd instanța de apel a omis să se expună asupra fondului cauzei, dispunînd pripit respingerea acțiunii ca fiind depusă cu omiterea termenului de prescripție.

Subsecvent, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că instanța de apel urma să examineze litigiul în fond, să constate și elucideze pe deplin circumstanțele cauzei și probele prezentate în cest sens, să le examineze și să le dea o apreciere în cumul, reflectînd în decizie motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de celelalte, așa cum prevede alin. (4) al art. 130 din Codul de procedură civilă.

Din considerentele menționate și avînd în vedere faptul că s-a constatat o eroare judiciară, care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a casa integral decizia instanței de apel și de a trimite prezenta cauză civilă spre rejudecare a fondului în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La judecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate, creînd condiții obiective și reale participanților la proces și judecînd

pricina, să emită o hotărâre întemeiată și legală, reieșind din toate circumstanțele reale și esențiale ale pricinii.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), art. 445 alin. (2)-(3) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Gheorghi Furtuna.

Se casează decizia din 10 iunie 2019 a Curții de Apel Comrat, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghi Furtuna împotriva Liliei Cara cu privire la partajarea în natură a bunului imobil în cote-părți egale, cu trimiterea cauzei la rejudecare la Curtea de Apel Comrat, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Maria Ghervas

judecătorii

Iurie Bejenaru

Dumitru Mardari

Victor Burduh

Nina Vascan